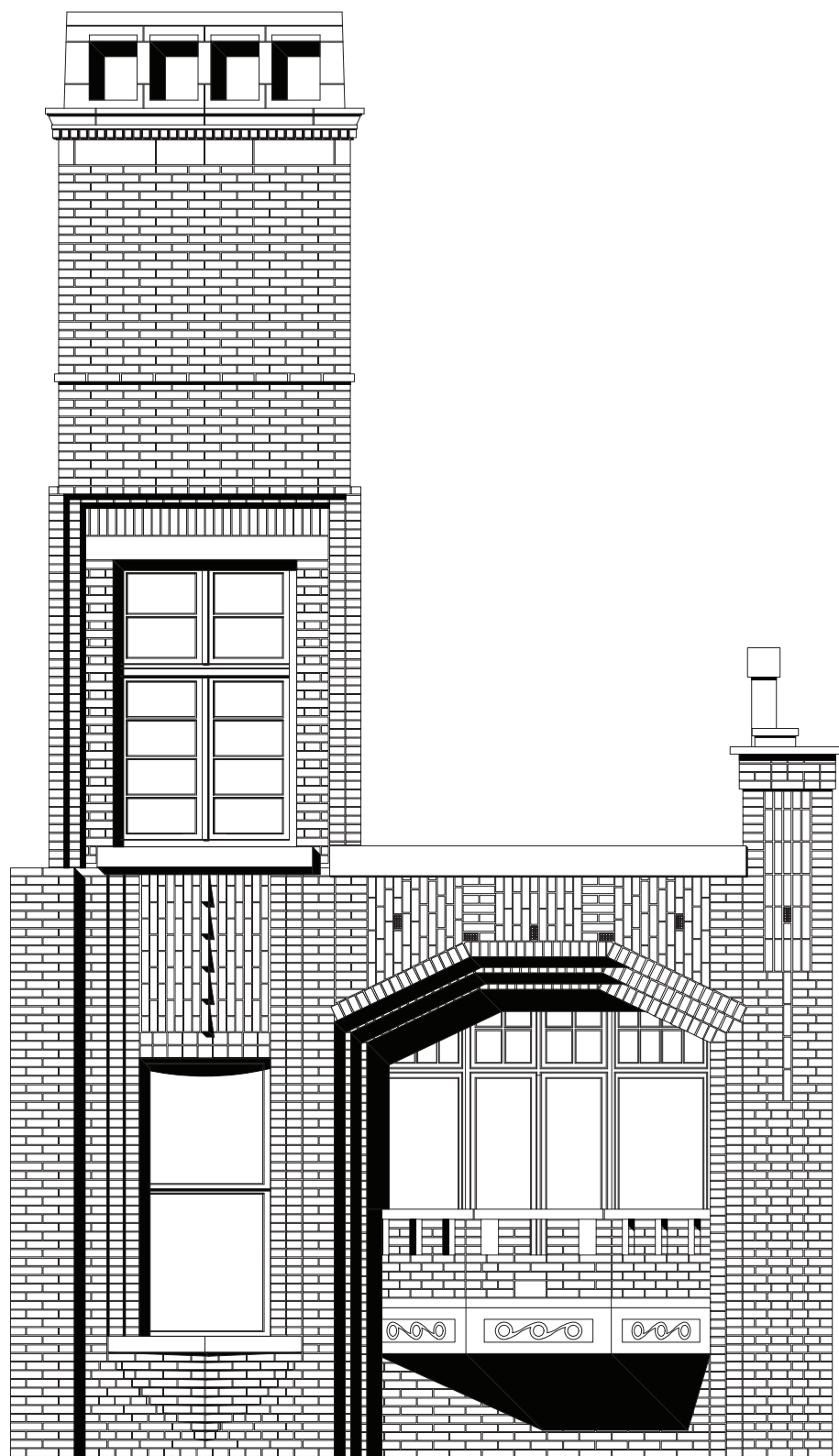

Student

Gestapelde architectuur

Véronique Patteeuw

Sinds 2015 onderzoeken Maarten Van Den Driessche en Lieven Nijs (Blaf architecten) in 'Brick Wall City', een seminarie aan de Universiteit van Gent, hoe baksteen een grondlegger kan vormen voor architectuurontwerp. Een degelijk begrip van materialen en van hun potentieel binnen het ontwerp blijft vaak erg beperkt binnen het architectuuronderwijs. "Studenten ontwerpen hun project op basis van een programma, een plan en een snede, maar hebben vaak tot één week voor de jury nog geen gevel gete-

kend. Die laatste spurt om van een plan naar architectuur te gaan, gaat vaak gepaard met een aantal automatismen: de gevel wordt dan al snel een uitdrukking van een programma of een doordruk van het interieur", licht Lieven Nijs toe. Van Den Driessche en Nijs willen hier verandering in brengen en haalden voor hun seminarie inspiratie in de premoderne 19de eeuw, waar de compositie, ornamentering en detaillering van baksteengevels immers vaak tot bijzonder sterke architectuur leidde.

Waar andere opleidingen of modules inzetten op eerder technische aspecten van materiaal, beargumenteren Van Den Driessche en Nijs het causale verband tussen de materialiteit van de architectuur en haar ontwerp- of beeldtaal. Over de voorbije zes jaar verzamelden ze oefeningen zoals 'vis à vis', 'assemblage' of 'middelhoogbouw', die studenten toelieten baksteenarchitectuur te observeren, te verkennen en te bevragen. Dat verkennen en bevragen gebeurt door middel van

een lijntekening die elk detail meeneemt in de observatie en analyse. Het steen voor steen hertekenen van een gevel, zonder gebruik van een arceerpatroon, brengt de studenten dicht bij de logica van het materiaal zelf.

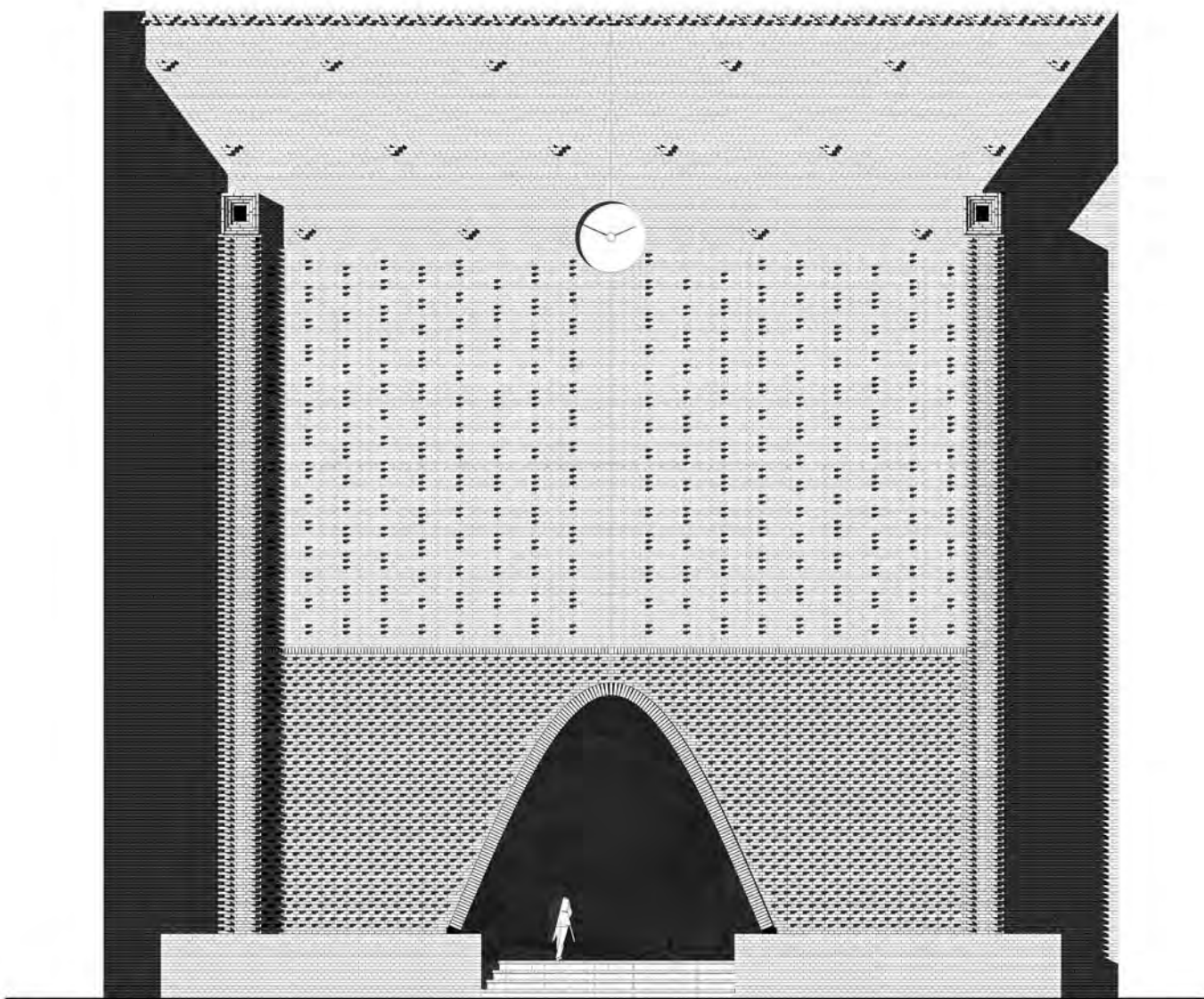
"Tekenen is in feite heel verwant aan het bouwen", licht Nijs toe. De selectie van het materiaal en de constructie worden zichtbaar gemaakt in het beeld dat getekend wordt. De baksteentekeningen die in de loop van de jaren werden ver-

zameld getuigen van het potentieel van de oefening: het hertekenen brengt de studenten in *close-contact* met de precieze detaillering van gevelcomponenten zoals dorpels, raamopeningen en lintelen, maar laat ook toe ontwerpmatig met het materiaal om te springen. Baksteen biedt het voordeel van de vaste module; als bouwsteen biedt het duidelijke spelregels. "De assemblagereeksen zijn in feite een soort miniarchitecturen", zegt Van Den Driessche.

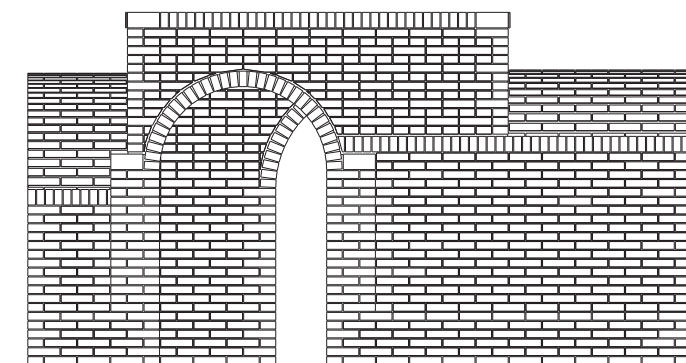
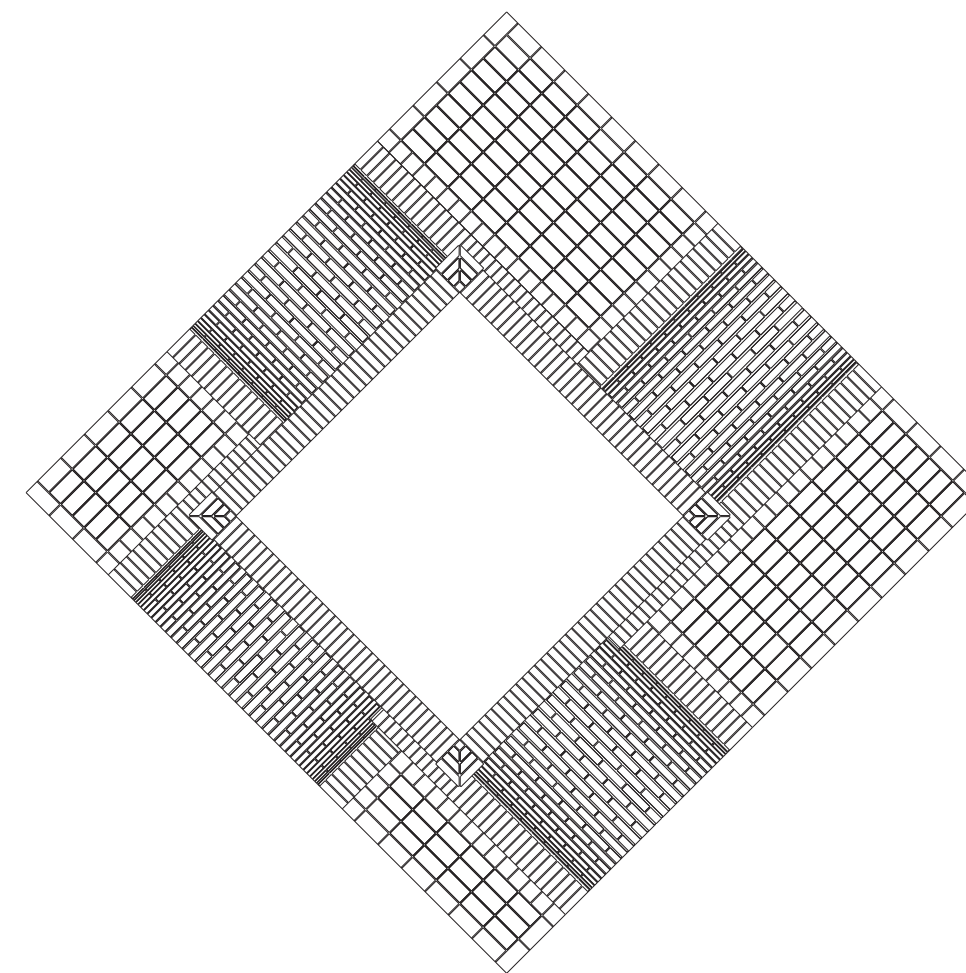
In de recente oefening 'à la manière de' exploreren de studenten de anatomie van de baksteengevels van Giorgio Grassi, Jorn Utzon, Balkrishna Doshi, Oswald Mathias Ungers, Ludwig Mies van der Rohe of Kay Fisker. Hertekenen en opnieuw assembleren is de opgave. De gevels worden dan eens een exterieur, dan weer een dikke gevel die de onnoemelijke variaties in patronen, ornamentering, typologie en detaillering aanreikt. Het onderzoeksseminarie dat ontstond uit het onderzoek

dat Blaf deed rond zelfdragende baksteen (zie p. 72), is tevens een fascinerende manier om te onderzoeken hoe het stapelen van materiaal tot interessante architectuur kan leiden. Dat stapelen werd binnen het seminarie ook letterlijk toegepast: de studenten tekenden en realiseerden een paviljoen in zelfdragend metselwerk, waarin structuur en architectuur noodgedwongen samen moesten werken. Het fascinerende onderzoek van 'Brick Wall City' sippelt momenteel door in een aantal

theses, maar heeft tot op heden slechts een kleine impact op de ontwerpatelier. En daar ligt alvast een uitdaging. Want als de gevel in de 19de eeuw nog symbool stond voor (en vaak verkeerdelijk synoniem werd van) architectuur, lijkt ze vandaag niet meer dan de resultante van een aantal technische beslissingen waarbij elke vorm van auteurschap werd gereduceerd. Het is de verdienste van 'Brick Wall City' dat auteurschap weer te willen leren opnemen. ▲■

➤ Renaud Baekelandt, Midrise

➤ Tommy Messelis, Pavillion

Brick Wall City
School
Ghent
University
Academic Year
since 2015
Tutors
Lieven Nijs,
Maarten Van Den
Driessche
Info
brickwallcity
.com